

התוועדות

כבוד קדושת
אדמו"ר מנחם מענדל

זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

שניאורסאהן
מליובאוויטש

י"ב תמוז, ה'תש"ל

חלק א – י"ל לש"פ קרח, יום ההילולא גי תמוז, ה'תשע"ה

יוצא לאור על ידי מערכת
"אוצר החסידים"

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שבעים וחמש לבריאה
שבעים שנה להסתלקות-הילולא של כ"ק הרלו"צ ז"ל

מוקדש

לחיזוק ההתקשרות לנשיאנו

כ"ק אדמו"ר זי"ע

בקשר עם יום ההילולא העשרים ואחד

גי תמוז ה'תשע"ה

ויהי רצון שנלך בדרכיו אשר הורנו נצח סלה ועד

ולזכות השלוחים והשלוחות ויוצאי הלציהם שליט"א

להצלחה רבה ומופלגה במילוי שליחותם הקי

באופן דלמעלה מדרך הטבע בכל פעולותיהם הברוכות והקדושות

לקדש שם ליובאוויטש ושמו הקי של רבינו

ותהיי יד השלוחים על העליונה במילוי השליחות בשלימות

מתוך הרחבה אמיתית ונחת חסידותי מיוצ"ח ומתוך בריאות הנכונה

נדפס על ידי ולזכות

הרה"ת ר' אהרן יעקב בן יפה דיסקא וזוגתו מרת שאשא דבורה בת שרה

בנותיהם ובנם

חנה בת שאשא דבורה, ירחמיאל אברהם דוד בן שאשא דבורה,

חי' מושקא בת שאשא דבורה

שיחיו לאורך ימים ושנים טובות ובריאות

פרוש

להצלחה רבה ומופלגה ולהתברך בכל מילי דמיטב

בכל אשר יפנו ובכל המצטרך בגשמיות וברוחניות

ב

כד חשוך תשי"ט

הרה"ג והרה"ח הווי"ח אי"א נוי"מ וכו'
מוהרא"א שי

שלום וברכה.

מכתבו עם הר"ד המוסגי"ש קבלתי ותי"ח.

הכריעות בהקדישים הם הן באותם שלפני התיבה הן בקיי ומעולם לא
שמעתי שיש לחלק בזה.

אחר לימוד משניות הורוני לומר משנת ר' חנניא בע"א רצה כו' ואח"כ
קדיש דרבנן.

מוסגי"פ קונטרס החלצו שזה עתה הוביאו מבית הכורך.

החותם באיחול לבשר ולהתבשר אך בשו"ט תכ"ה.

הרב מנחם שניאורסאן

ב

מוהרא"א: מוה"ר אברהם אלי' אַקסעלרָאָד. אגרות נוספות אליו — אג"ק חכ"א אגרת
ז'תתד, ובהנסמן בהערות שם.

הכריעות בהקדישים: ראה שו"ע אדה"ז אר"ח סוסנ"ו. ספר המנהגים-חב"ד ע' 6. — הבא
להלן הוא בקשר לשנת אבלותו של הנמען אחרי פטירת אמו, כבאג"ק ח"ג אגרת תיב.
בק"י: = בקדיש יתום.

אחר לימוד משניות כו': ראה ספר המנהגים-חב"ד ריש ע' 18. וראה שו"ע אדה"ז שם סוסנ"ד.
בע"א: = בן עקשיא אומר.

קונטרס החלצו: רנ"ט. נדפס בקשר עם יובל שנה לאמירתו — שמח"ת תרנ"ט (ראה אג"ק
אדמו"ר מהוריי"צ ח"י אגרת ג'דש — ע' ג ואל"ך).
תכ"ה: = תמיד כל הימים.

בס"ד.

פתח דבר

לקראת ש"פ קרח, יום הגדול והקדוש ג' תמוז, יום ההילולא העשרים ואחד
של כ"ק אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע, הננו מוציאים לאור חלק ראשון
מהתועדות חג הגאולה י"ב תמוז ה'תשל"ל — הנחה בלתי מוגה (חלקים הבאים
י"ל אי"ה בשבועות הקרובים).

*

בתור הוספה — מכתבים (תדפיס מכרכי "אגרות-קודש — מילואים" מהשנים
תרפ"ה-תשל"ה, שמכילים עתה לדפוס).

*

ויה"ר שנוכה תיכף ומיד ממש לקיום היעור "הקיצו ורננו גו'", ומלכנו
נשיאנו בראשם, וישמיענו נפלאות מתורתו, "תורה חדשה מאתי תצא".

ועד הנחות בלה"ק

אדר"ח תמוז, ה'תשע"ה,

שבעים שנה להסתלקות-הילולא של כ"ק הרלו"צ ז"ל
ברוקלין, נ"י.

©

Published and Copyright 2015 by

LAHAK HANOCHOS INC.

788 Eastern Parkway Suite #408 Brooklyn, New York 11213

Tel. (718) 604-2610

info@lahak.org • http://www.lahak.org

The Kehot Logo is a trademark of Merkos L'inyonei Chinuch.

5775 • 2015

Printed in the United States of America

נדפס באדיבות דפוס

The PrintHouse

538 Johnson Ave. Brooklyn N.Y. 11237

(718) 628-6700

נסדר והוכן לדפוס

על ידי חיים שאול בן חנה

בדפוס „ועד הנחות בלה"ק"

(718) 604-2610

נדפס בסיוע ולזכות יצחק בן לאה וזוגתו רבקה ויקה בת רחל ומשפחתם שיחיו

המחייבת להתעסק בצדקה* (צדקה עם עצמו וצדקה עם חלקו בעולם) היא היא הקובעת הכלל – עניין קודמים.

ואדרבה. אם לא הי' עסקם בענין הגון וכו' בקל הי' לעוררם לשוב לאחוזת אבותיהם, משאי"כ כשיש מקום לומר שגם עבודתם שבחרו להם היא עבודה נחוצה, הי'ז בא בטענה: מאי נפ"מ אם יהיו מן השוערים או מן המשוררים.

וידוע ביאור תר"י (רפ"ק דברכות) למה אשם צ"ל בבי' סלעים וחטאת בת דנקא.

וגם אחרי שקראתי את מכתבו פעמיים – בכי' לא מצאתי תשובה על דברי אלו.

ועוה"פ הנני כופל מש"כ במכתבי הקודם, שאין דרכי לבוא בטענות. וכל הכתוב בזה בסגנון טענה, וכן בהקודם, הוא רק מפני שנגע דרך אגב בהשיך, ועדיין אינו מתוקן, לענינים הנ"ל. ואמרתי: אתאר המצב כמו שנראה לעיני, ועליו בעצמו להחליט אם שייך זה אליו אי"ל – וכמו שפרשתי דברי במכתבי הקודם.

* * *

ומה שהעיר בדברי המגדל עוז...

(* ראה קוני יב' תמוז תשי"ט.

עניין קודמים: ב"מ עא, רע"א. רמב"ם הל' מתנות עניים פ"ז הי"ג. טוש"ע יו"ד סרנ"א ס"ג. חו"מ רסצ"ז. שו"ע אדה"ז ריש הל' הלוואה.
קוני יב' תמוז תש"ט: קונטרס סז. נדפס לאח"ז בסה"מ תש"ט ע' 181 ואילך. – וראה שם ע' 192 ואילך.

מן השוערים.. מן המשוררים: ראה ערכין יא, ב.

תר"י: = תלמידי רבינו יונה.

ומה שהעיר בדברי המגדל עוז: כאן בא הנדפס באג"ק ח"ג אגרת תצה.

בס"ד. שיחת יום ה' פ' בלק, י"ב תמוז, ה'תש"ל.

בלתי מוגה

א. דובר כמ"פ שישנו הכלל "פותחין בברכה".

וזהו גם הטעם לסדר הדברים באגרת הקודש – שסדר זה נקבע ע"י בני המחבר, בניו של רבינו הזקן, ובודאי כיוונו את הסדר מה מוקדם ומה בא לאחוריו, ובפרט שסדר האגרות אינו על סדר השנים – שהאגרת הראשונה שבאה בתור סימן א' היא האגרת שמתחילה "פותחין בברכה", כי, כשם שפותחין בברכה בכלל, כמו"כ צריך לפתוח את אגרת הקודש ב"פותחין בברכה".

ובהתאם לכך יש לפתוח בברכתו של כ"ק מו"ח אדמו"ר, בעל השמחה והגאולה, בהתוועדות די"ב תמוז לפני שלושים שנה – ויהי בשלושים שנה" – בבואו לארצות-הברית בפעם השני, שאז בא בפעם הראשונה על מנת להשתקע שם (כדלקמן ס"ד).

ב. ובהקדים – עד כמה שייך הלשון "להשתקע" בנוגע לארצות הגלות:

כללות הענין בזה הוא רק דרך ארעי ומעבר, ע"ד שהי' אצל בני" בצאתם מארץ מצרים, שעברו במדבר רק דרך ארעי – כדי להביא את כולם לארץ ישראל, "ארץ טובה ורחבה" (ובאופן שישלול הענין ד"פן ינחם העם וגו'"), ולכאורה לא הי' זה ענין בפני עצמו.

אבל אעפ"כ, מצינו בנוגע לארבעים ושתים המסעות והחניות שהיו במדבר, שמבלי הבט על כך שהיו רק דרך מעבר, ועיקר הכוונה היתה להגיע מעבר לירדן יריחו מערבה, כדי לבוא ל"ארץ טובה ורחבה", הנה כל מסע וחני' נקראים בלשון הכתוב: "על פי הוי' יחנו ועל פי הוי' יסעו", ועד שענין זה נוגע גם להלכה למעשה (כאמור כמ"פ שלכל ענין יש השתקפות בהלכה למעשה) בנוגע לבנין המשכן ובנין אוהלים במשך

(1) ראה בהנסמן בלקו"ש חכ"ד ע' 641
בהערה ד"ה פותחין בברכה. וש"נ.
(2) יחזקאל א, א. וראה גם שיחת י"ב תמוז תשי"ז בתחלתה (תו"מ ח"כ ע' 108 ואילך). וש"נ.
(3) שמות ג, ח.
(4) ר"פ בשלח.
(5) בהעלותך ט, כג.
(6) ראה גם

כל המסעות, שאע"פ שידעו שזהו רק ענין ארעי, ולא בנין של קבע, מ"מ, "כיון דכתיב בהו על פי ה' יחנו ועל פי ה' יסעו כמאן דקביע להו דמי"י, ולכן יש בזה כל דיני בנין של קבע.

ועד"ז בעניננו:

כללות ענין הגלות — הנה מבלי הבט על כך ש"מפני חטאינו גלינו מארצנו"⁸, הרי אין ענינו כדי לייסר ח"ו את בנינו, אלא כדי להעלות משם את כל ניצוצות הקדושה, ובדוגמת לשון הכתוב בנוגע לצאתם מארץ מצרים: "ואחרי כן יצאו ברכוש גדול"⁹ — כל הדברים הטובים שיכולים ללמוד וליקח מארצות הגלות, ולהביאם ל"ארץ טובה ורחבה". וענין זה יהי' הכנה וכלי לקיום היעוד "עתידה ארץ ישראל שתתפשט בכל הארצות"¹⁰ — שיומשך בגלוי ע"י מעשינו ועבודתינו במשך זמן הגלות להכין את "כל הארצות" שיוכלו להיות בבחינת "ארץ אשר גו' עיני ה' אלקיך בה מרשית השנה ועד אחרית שנה"¹¹.

ולכן, הנה גם בנוגע לימי הגלות וה"חניות" שבמשך הגלות שייך לומר הלשון "להשתקע שם" — כיון ש"על פי הוי' יחנו ועל פי הוי' יסעו".

ג. וזוהי החשיבות המיוחדת של הפעם הראשונה שבא כ"ק מו"ח אדמו"ר לארה"ב על מנת להשתקע — מבלי הבט על כך שזוהי הפעם השני' לבואו לכאן.

והרי זה בדוגמת מ"ש בבוא בני" לארץ מצרים, "ואת יהודה שלח לפנינו גו' להורות לפנינו גשנה (ורק לאח"ז) ויבואו ארצה גושן"¹²:

קודם שבאים על מנת להשתקע — אפילו כשבאים בשליחותו של הקב"ה, ובלשון חז"ל¹³: "אנוס על פי הדיבור", וא"כ, מהו הצורך לכאורה לעשות הכנות — רצונו של הקב"ה שיהודי יתכונן לכך עוד לפני בואו, וכפי שמפרש רש"י (ממדרש תנחומא וכו')¹⁴ שההכנה התבטאה בענין ד"להורות לפנינו", "לתקן לו בית תלמוד שמשם תצא הוראה" — ללמוד תורה, ובאופן של לימוד המביא לידי מעשה¹⁵ — קיום המצוות בפועל,

(7) עירובין נה, ב.

(8) נוסח תפלת מוסף דיו"ט.

(9) לך לך טו, יד.

(10) ראה פס"ד פ' שבת ור"ח. ספרי

(14) תנחומא באבער, יל"ש עה"פ.

(15) ראה קידושין מ, ב. וש"נ.

הוספה

י"ט סיון, תשי"ט

הרה"ג הווי"ח אי"א נוי"מ וכו' מוהר"א שי

שלום וברכה.

קבלתי מכתבו מערחה"ש. ולמרות הטרדות וגם מה שעדיין לא עניתי על מכתבים שנתקבלו מקודם למכתבו, הנני ממחר לענות עליו, באשר כנראה מבין שורות כתבו, חושש הוא אולי נפגעתי באופן אישי, אולי מקפיד אני על כבודי שנעלב וכיו"ב.

ובאתי בזה תיכף לשלול את כל הנ"ל בהחלט: לא פגע בכבודי, וגם לא חשדתיו בזה. ובמילא אין כאן ענין לסליחה, העדר ידידות וכו'.

ומש"כ מכתבי בסגנון של "התמרמרות" כלשונו במכתבו, הרי פרשתי טענותי די באר, שהם באים ע"ז שבזמננו עתה, שכמעט פסקה ההתנגדות לתורת החסידות ונושאי דגלה ובקל, לפי ערך, היא ההשתדלות בהפצת המעיינות — הנה רבים מאנ"ש ובפרט אלו שמגזע אנ"ש משתמשים בכשרונותיהם דוקא בשדות אחרים. ואפילו אלו שהצליחו לבחור במקצוע עבודה הגון ונחמד ונעים וכו' — אין זה פוטרם כלל מעבודתם עבודה שלהם בעצמותם, כי אותה ההלכה

מוהר"א: מוה"ר אלתר הילבין. אגרות נוספות אליו — אג"ק ח"ח אגרת ר'תת"ז, ובהנסמן בהערות שם.

ומש"כ מכתבי בסגנון כו': כנראה הכוונה להנדפס באג"ק ח"ג אגרת תנג (ס"ד); ושם — ע"ד חוסר ההתעניינות (באה"ק) מההו"ל דשו"ת הצ"צ וחידושי על הש"ס, כמו גם מההו"ל דשאר הספרים והחוכרות שיצאו לאור ע"י מערכת "אוצר החסידים" במשך השנים האחרונות; ו"אם הוא שייך לספרות" — כותב לו רבינו — "מפני מה לא עורר תשומת לב הקהל הדתי באה"ק ע"ז... ובפרט בתור נכד הו"א מזעמבין הרי זהו דוקא כרמו שלו — וכרמי שלי לא נטרתי?"; ומסיים רבינו: "איני רוצה להאריך בזה, באשר איני יודע מהנעשה אתו אחרי הטלטולים ממדינתנו מלפנים, ובמילא מסופקי ג"כ אם אליו שייכות טענותי הנ"ל — אבל בכל אופן, יחס אנ"ש וגזע אנ"ש באה"ק לספרות חסידות חב"ד — מוזר הוא. ומכאוב ביותר בזמן האחרון שה"רחוקים" מתעניינים חוקרים דורשים ותאבים לדעת במדה ההולכת וגדלה, וה"קרובים" מתעסקים בכמה וכמה מקצועות — ובלבד לא בתורת הדא"ח". מעבודתם עבודה: ע"פ נשא ד, מז.

תמוז⁴⁵ — שבגלות נמצא רק הגוף, ואילו הנשמה — מלכתחילה לא נשלחה בגלות ומלכתחילה אין עלי' שעבוד מלכיות.

וענין זה פועל שמתוך שמחה וטוב לבב מתאחדים אפילו אלו ש"בשם ישראל יכונה" ונעשים מציאות אחת עם "מחבבי תורתנו הק', שומרי מצוה".

ואז מתקיים ב"כולנו כאחד" — "ברכנו אבינו"⁴⁶, שנמשכת ברכת ה' "מידו המלאה הפתוחה הקדושה והרחבה"⁴⁷, בכל טוב, ברוחניות ובגשמיות גם יחד, שכל אחד יוכל להתנהג בלימוד התורה וקיום מצוותי' מתוך חירות אמיתית, ללא ענינים המבלבלים, ובנקודה התיכונית — לגדל בדרך זו גם את הילדים לתורה ולחופה ולמעשים טובים, מתוך הרחבה,

ואז יוצאים בקרוב ממש, "בנערינו ובזקנינו גו' בבנינו ובבנותינו"⁴⁸, לקבל פני משיח צדקנו, בגאולה האמיתית והשלימה, בעגלא דידן.

* * *

ורק לאח"ז הי' יכול יעקב לבוא עם כל ה"שבעים נפש"¹⁶ — שבהם נכלל גם יהודה, היינו, שישנה כניסת יהודה לארץ מצרים כפי שיעקב "שלח לפניו", וישנה כניסתו בפעם השני', כפי שבא יחד עם יעקב — "הבאים מצרימה את יעקב איש וביתו באו"¹⁷.

וע"ד שהי' אצל יוסף, שאע"פ שהגיע לארץ מצרים כמה שנים (כ"ב שנים) לפני'ז, ועאכו"כ (אשת יוסף ו) בני יוסף שנולדו בארץ מצרים, מ"מ, נכללים גם הם ב"שבעים נפש", ומתי מגיעים כולם לארץ מצרים — יחד עם יעקב: "הבאים מצרימה את יעקב (ואז) איש וביתו באו".

ומזה מובן גם בענינו, שמבלי הבט על כך שזוהי הפעם השני' שכ"ק מו"ח אדמו"ר בא לארה"ב, הרי זה נחשב לפעם הראשונה ("פותחין בברכה") שבא להשתקע, ואילו הפעם הקודמת היתה בבחינת "להורות לפניו גושנה", להתכונן ולבחון כו', כדי שלאח"ז יוכל להשתקע.

ד. ובכך: בחגיגה של ימי הגאולה י"ב"ג תמוז בשנה הראשונה בבואו לארה"ב על מנת להשתקע, לפני שלשים שנה, התחיל בעל השמחה והגאולה בענין ד"פותחין בברכה" — ברכה על כוס יי"ש ואמירת לחיים, ואמר¹⁸:

כשמברכים על כוס יי"ש ואומרים לחיים, מכוונים באמירת הלחיים גם ברכה עבור בני-הבית. אך רבינו הזקן הדריך את החסידים, שבהיותם במסיבה ובאמרם ברכת לחיים עבור משפחת החסידים ובני ביתם — יאמרו לחיים לכלל ישראל בכל מקום שהם (והוסיף: ובמיוחד עבור אלו שצריכים ברכה מיוחדת מצד צוק העיתים, מצד כו"כ ענינים), כפי שכבר נדפסו הדברים בפרטיות.

וכיון שבזה התחיל כ"ק מו"ח את התוועדות ימי הגאולה שלו, הרי מובן, שזהו ענין שכוונתו ומטרתו שעל ידו יומשכו חיים כפשוטם, ובפנימיות — חיים ראויים לשמם ("א' לעבן וואָס הייסט אַז מ'לעבט"), ולא רק שאוכל ושותה וישן ועוסק בכמה ענינים, שהרי לא בכך מתבטא היוקר והנקודה העיקרית של ענין החיים.

כאשר יהודי מברך ומאחל "לחיים" בלשון הקודש — שזהו לשון שמכוון לפנימיות הענינים, כמובן ממ"ש בשער היחוד והאמונה בתחלתו

(סה"ש קיץ הי"ש"ט ס"ע 155). וראה גם שיחת י"ב תמוז תשכ"ז בתחלתה (תו"מ ח"ג ע' 154 שיחת י"ב תמוז הי"ש"ט בתחלתה ואילך).

16) שמות א, ה. עקב יו"ד, כב.

17) ר"פ שמות.

18) שיחת י"ב תמוז הי"ש"ט בתחלתה ואילך.

45) נוסח ברכה הג' דברהמ"ז.

46) בא יו"ד, ט.

47) סה"ש תרפ"ז ע' 170. וש"נ.

48) ברכת "שים שלום" בתפלת העמידה.

וראה תניא פל"ב.

משם השתדלו לפעול את ענין הגאולה, ובמילא נודע מיד בכל המקומות שההשתדלות פעלה פעולתה שתהי' היציאה לחירות.

וגם בין בני"ג גופא היתה זו שמחה (לא רק אצל אלו שנימנו עד אז על דגל חב"ד וליובאָוויטש או שהתחילו מאז לילך בדרך זו, אלא) בכל החוגים,

ועד שידוע הסיפור⁴² שכאשר בעל השמחה והגאולה ביקר לאח"ז בארץ־הקודש, ונסע דרך מסעו גם בקיבוצים השמאלניים [כפי שנקראו מאיזה טעם, ואין כאן המקום לבאר מדוע לא נכון הדבר], הנה גם שם קיבלו את פניו מתוך שמחה והתלהבות, בתור אחד שעמד על המשמר⁴³ של גאון ישראל ותורתו ומצוותיו, להבטיח שיהודים לא יפלו ברוחם ח"ו בפני הגויים, ולהראות לגויים, שבנוגע לענין של חירות אמיתית, לא יכולים אפילו 200 מליון גוים לפעול אפילו על יהודי אחד, ועאכו"כ שאין ביכלתם של כל עמי הארץ לפעול על עם ישראל להתרחק באמיתית הריחוק מעניני תורת חיים ומצוותי'.

וכאמור, דוקא כאן ראו שאפילו אלו ש"בשם ישראל יכונה", התייחסו לענין הגאולה — בידעם שזהו ענין של מסירות־נפש — מתוך התלהבות ושמחה בגלוי,

— והרי לא הי' אז שום ענין שיוכלו לפרשו באופן ד"שלא לשמה", בשביל עניני פניות כו', ואעפ"כ היתה אצלם תנועה של התלהבות ושמחה בגלוי, למטה מעשרה טפחים, באברי הגוף שלהם; לא רק בעצם הנשמה או בנפש האלקית בלבד —

ועד שגם אצלם נפעלה הזזה ("זיי האָט דאָס אויך אַ טרייסל געטאָן") להכיר אמיתתו של ענין — שזה הי' המאסר שלהם וזוהי הגאולה שלהם!⁴⁴

י. וזהו הביאור כפשוטו בנוגע לפרסום הוראה הנ"ל ע"י נשיא דורנו בהתוועדות די"ב־י"ג תמוז דוקא — כיון שאז בא הדבר בפועל ובגלוי, למטה מעשרה טפחים, אפילו אצל אלו שהם במעמד ומצב ש"בשם ישראל יכונה", ועאכו"כ אצל אלו שהם "מחבבי תורתנו הק', שומרי מצוה", שידעו שזוהי גאולה שלהם.

ובגאולה זו נתגלה אמיתית הענין — כמבואר ברשימה של ג'

(ועד"ז בכו"כ ספרים) בענין "שמו אשר יקראו לו בלשון הקודש", שעל ידו נעשית התהוות הדבר וקיומו וחיותו (שזהו תוכן הענין ד"שהחינו וקיימנו והגיענו", כמבואר בארוכה בהתוועדות קודמת¹⁹) — הרי מובן שתיבת "חיים" מורה על נקודת הענין, שיהיו חיים אמיתיים ראויים לשמם להקרא בפי כולם בשם "חיים".

וזוהו תפקידו של יהודי, ובפרט בימי התעוררות ועת רצון — להבטיח שענין זה יומשך לכל אחד ואחת מישראל בכל מדינה ובכל מקום שהם נמצאים, כמבואר בארוכה בשיחה הנ"ל.

ה. וכיון שהיתה זו התוועדות י"ב־י"ג תמוז הראשונה לבואו על מנת להשתקע בארצות הברית, כך, שכל המשך ההתוועדויות באים לאחרי התוועדות זו שהיא בבחינת "ראש" ו"תחילה" להם — הרי מובן שזוהי הוראה לכולם בנוגע לאמירת "לחיים" בכלל, ועאכו"כ בהתוועדויות ימי י"ב־י"ג תמוז.

ולהיותה הוראת נשיא דורנו, ש"הנשיא הוא הכל" (כדברי רש"י בפרשה הקודמת²⁰),

— ובפרט שצוה אח"כ להדפיסה, שזה מורה שזוהי הוראה לדורות²¹; ומתוכן הדברים שרבינו הזקן הרגיל וצוה לחסידים כו', מובן, שזהו ענין שצריך סוכ"ס להגיע לכל אחד מישראל, כידוע הפתגם²² שתורת החסידות אינה עבור חוג מיוחד או סוג מיוחד, אלא זהו ענין ששייך לכל אחד מישראל בכל מקום שנמצא.

ועפ"ז מובן הטעם לכך ש"יפוצו מעינותיך חוצה" קשור ומקדים ופועל גאולת כל אחד ואחת מישראל²³ — כיון שזהו ענין ששייך לכל אחד ואחת מישראל. וכמובן גם מהלשון "יפוצו מעינותיך חוצה", שבכל מקום שיהודי נמצא, אפילו במקום שתורת אמת אומרת שזהו "חוצה", הנה גם שם מגיעים ה"מעיינות", ובאופן ד"יפוצו", שמורה על התפשטות חזקה ומרובה ביותר הן באיכות והן בכמות —

הרי בודאי שנעשה כן גם בפועל — שיומשך בפועל "לחיים ולברכה" לכל אחד ואחת מישראל בכל מקום שהם נמצאים, ובפרט

(19) 159. תש"ד ע' 93. ע' 163. אג"ק אדמו"ר

(20) חוקת כא, כא. מוהרי"צ ח"ח ע' תרי. ח"י ע' דש. לקו"ש

(21) ראה אג"ק אדמו"ר מהורי"צ ח"ב ע' ח"ט ע' 344. ועוד.

שפב. (22) ראה אג"ק דהבעש"ט (כש"ט

(22) ראה סה"ש תרפ"ט ע' 72. תש"ב ע' בתחלתו. ובכ"מ).

(42) של חוגי השמאל שנקרא בשם זה — המו"ל.

(43) כ"ק אדמו"ר שליט"א הפסיק ואמר

(44) ראה גם לקמן סוסכ"ח. בבת-שחוק: לא "על המשמר" ההוא... (עיתון

שבאמירת "לחיים" צריך לכוין על כל אחד ואחת מישראל בכל מדינה שהוא נמצא, כי אם בהתוועדות י"ב-י"ג תמוז דוקא.

והביאור בזה — שהתכלית של התוועדות (ובפרט כשבאה אח"כ בכתב ובדפוס) שיהיו הענינים בגלוי, ובזה יש עליו מיוחד לאחרי י"ב-י"ג תמוז, שלא הי' בכל הענינים שלפני זה:

בשעת יצי"מ (ועד"ז "זכר ליציאת מצרים") היתה אמנם גאולה לכל אחד ואחת מישראל, שיצאו "מאפלה לאור גדול ומשעבוד לגאולה וכו'"¹³ (ככל פרטי הדברים שבזה), אבל אעפ"כ, הי' גם זה שלקח עמו את "פסל מיכה" ממצרים, וגם הוא "עבר עמהם בים"³⁷.

ועד"ז בפורים — הנה אע"פ שבשנה ההיא עמדו כל בני בתנועה של מסירות-נפש (כפי שמבאר רבינו הזקן בתורה אור³⁸ ובכ"מ), הרי לאח"ז הוצרכו לשלול ולהבהיר כמה ענינים, כמו "ובביזה לא שלחו את ידם"³⁹, כמבואר בפשטות הכתובים שהי' צורך לצוות על זה, כדי שהגויים (ש"נפל פחד היהודים עליהם"⁴⁰) לא יחשבו שאצל בני זה ענין הקשור עם ביזה כפשוטה; וכיון שהוצרכו לשלול זאת, הנה למרות שאכן פעלו זאת, הרי מובן שהמציאות היתה באופן שהי' מקום לספק בדבר כו'.

אבל בנוגע למאסר וגאולה די"ב-י"ג תמוז — ראו דבר פלא, שנוסף לכך שאצל כל בני התפרש הדבר ("עס האָט אָפגעקלונגען") בתור ענין של גאולה, הי' זה באופן של פרסום הכי גדול אפילו בין עמי הארץ, שראו זאת כדבר פלא!

ולהעיר, שגם לגבי הגאולה של י"ט כסלו כותב רבינו הזקן⁴¹ ש"הפלה הוי' והגדיל לעשות בארץ .. בעיני כל השרים וכל העמים .. אשר גם בעיניהם יפלא הדבר כו'", אבל, אז הי' הפלא רק אצל השרים והעמים שנמצאו במדינה ההיא, והרי המדינה ההיא — שבה חי רבינו הזקן — היתה אז בכלל סגורה ומסוגרת משאר המדינות, ובאותה מדינה גופא הי' הסדר שמה שידעו השרים שנמצאו בעיר הבירה, לא ידעו השרים שנמצאו בשאר המקומות, ועאכו"כ העם שמתחת לשרים;

ואילו בגאולת י"ב-י"ג תמוז הי' דבר פלא — שענין הגאולה נתוודע מיד (לא רק באותו מקום, אלא גם) בכל מושבות בני, שהרי גם

(37) ראה סנהדרין קג, ב. שמו"ר רפכ"ד. (39) אסתר ט, יו"ד. ועוד. (40) שם ח, יז. (41) אג"ק שלו ע' רלג ואילך. וש"נ. (38) מג"א צז, א. צט, ב.

במסיבה של עשרה מישראל (ויותר מזה) שאז "שכינתא שריא"²⁴ בגלוי, ועאכו"כ כשמקדים לזה ענין של התעוררות וכוונה טובה.

ובנקודה הפנימית — שיוכלו להמשיך בלימוד התורה, תורת חיים, ומצוותי עליהם נאמר²⁵ "וחי בהם", וללא ענינים המעלימים ומסתירים, ואפילו ללא ענינים המבלבלים, ואפילו ללא ענינים שיכולים למעט שימת הלב למילוי השליחות למטה "לעשות לו ית' דירה בתחתונים"²⁶,

ולעשות זאת באופן דמוסיף והולך ואור, ועד שיקויים היעוד²⁷ "לילה כיום יאיר", בביאת משיח צדקנו, בגאולה האמיתית והשלמה, בקרוב ממש.

* * *

ו. האמור לעיל שאמירת "לחיים" שייכת לכל אחד מישראל, ובשעת מעשה צריכים לכוין על כל אחד מישראל בכל מקום שהוא — הרי זה שייך לכאורה לכל התוועדות, ולא דוקא או במיוחד בנוגע להתוועדות של י"ב-י"ג תמוז.

וצריך ביאור, מדוע נאמר ענין זה דוקא בהתוועדות של י"ב-י"ג תמוז, בה בשעה שאפילו בבואו לארצות הברית היו לפניו כמה התוועדויות שבהם אמרו "לחיים", ואעפ"כ לא גילה בהם שבשעת אמירת "לחיים" צריך לכוין — ובמילא נמשך הדבר — לכל אחד ואחת מישראל בכל מקום שהם.

ועכצ"ל, שאע"פ שזהו ענין ששייך וצריך להיות בכל פעם ופעם, יש לזה שייכות מיוחדת לענינו של י"ב-י"ג תמוז דוקא.

ז. כדי למצוא הביאור בזה, הנה המקום הראשון שבו צריך לחפש הוא — בדברי בעל השמחה עצמו באגרותיו, ובפרט באגרות הקשורות להתוועדות י"ב-י"ג תמוז, ובמיוחד באגרת שלו ששלח בפעם הראשונה שהיו יכולים לערוך את התוועדות י"ב-י"ג תמוז בפומבי וללא הגבלות — לשנה הבאה (כלשון חז"ל²⁸: "לשנה אחרת קבעום"), שנת ת' פ' ר' ח', "תפּרַח", לאחרי המאסר והגאולה בשנת תרפ"ז.

אגרת זו כתב בעל השמחה בקשר לאופן עריכת ההתוועדות,

(24) סנהדרין לט, א. ובכ"מ. (25) אחרי יח, ה. (26) ראה תנחומא בחוקתי ג. נשא טז. (27) תהלים קלט, יב. (28) שבת כא, ב. וראה גם שיחת י"ג תמוז ב"ר ספ"ג. במדב"ר פ"ג, ו. תניא רפ"ו. תשי"ט סמ"ה (ת"מ חכ"ו ע' 135). וש"נ.

ובמילא, בתור הקדמה, מבאר בקיצור, "מועט המחזיק את המרובה"²⁹, גם את ענין המאסר והגאולה, וז"ל³⁰:

"לא אותי בלבד גאל הקב"ה בי"ב תמוז, כי אם גם את כל מחבבי תורתנו הק', שומרי מצוה, וגם את אשר בשם ישראל יכונה וכו'".

ה. ובהקדים — דיוק הלשון "בשם ישראל יכונה":

תיבת "כינוי" ("יכונה") בלשון הקודש — שמורה על אמיתית הענין (כנ"ל ס"ד) — פירושה שאין זה השם האמיתי שבו נקרא בטבע, אלא זהו כינוי בלבד. ומזה באים כל שינויי הדינים בנוגע לכתובה בשטרות — מתי כותבים "המכונה", ועד להדין³¹ שאין לכתוב "המכונה" על שם שהוא בלשון הקודש, אלא רק על שם שהוא בשבעים לשון דוקא.

וזהו גם הפירוש ד"בשם ישראל יכונה" — ש"ישראל" אינו שמו העיקרי, אלא רק "בשם ישראל יכונה", ש"שם ישראל" הוא אצלו כינוי בלבד, כך, שזוהי הדרגה הכי תחתונה שיכולה להיות אצל בניי.

ולכאורה אפשר לומר שיהודי כזה אינו שייך לעבודת התומ"צ בשלימותם, ועאכו"כ שאינו שייך למס"נ על זה, ועאכו"כ מס"נ על ענינים שלכאורה אינם נכללים כלל בגדר שלשת הדברים שבהם ישנו הדין ד"יהרג ואל יעבור"³², ועד שיש יסוד לומר שאסור למסור נפשו עליהם (כידוע מחלוקת הרמב"ם ושאר הפוסקים, שנתבארה בארוכה בדברי הראשונים והאחרונים³³).

ואעפ"כ אומר בעל השמחה, שגם מי ש"בשם ישראל יכונה", שייך אליו ענין המאסר והגאולה (שבא ע"י מס"נ על ענינים שאינם בכלל החיוב ד"יהרג ואל יעבור"), והיינו, שזה נקרא המאסר שלו והגאולה שלו, ולכן צ"ל אצלו ענין השמחה, ובאופן שיומשך בענינים של חיים כו' (כמבואר בארוכה באגרת הקודש הנ"ל).

ומובן הדבר גם בפשטות — שהרי ידוע שהמאסר הי' לא רק בגלל הפעולות שעשה בעל השמחה והגאולה עבור יחידי סגולה, עבור אלו ששייכים ללימוד התורה או לקיום המצוות, אלא גם עבור הפעולות בנוגע ללימוד אל"ף בי"ת לאלו שלא יודעים — הן אל"ף בי"ת כפשוטו, והן אל"ף בי"ת של יהדות,

(29) ראה ב"ר פ"ה, ז. ויק"ר פ"י, ט. ועוד.
 (30) נדפס באג"ק שלו ע' פ ואל"ך. וש"נ.
 (31) ראה שו"ת צ"צ אה"ע סוסתי"ג.
 (32) סנהדרין ע"ד, א.
 (33) ראה רמב"ם הל' יסוה"ת פ"ה ה"ד, ובכ"מ שם. טושו"ע יו"ד רסקנ"ז, ובנ"כ שם.

ועד שהמאסר הי' גם בגלל נתינת עזר לבניי בגשמיות — כידוע שא' הפעולות שבגללם הי' המאסר היתה ההתעסקות לארגן כמה ענינים של פרנסה ליהודים שלא היו יכולים להתאים את עצמם לסדרים החדשים בעניני כלכלה, מצד שינוי הזמנים, שינוי החוקים והנהגות המדינה, ולכן היו צריכים לדאוג להם בנוגע לפרנסה כפשוטה, שיוכלו לפרנס את עצמם ובני ביתם ב"לחם לאכול ובגד ללבוש"³⁴; וגם על זה היתה טענה שזה נכלל במרידה נגד המלוכה, כך, שגם בגלל זה בא המאסר.

ונמצא, שהעבודה וההתעסקות של בעל השמחה היתה באופן שכולל את המעלה מעלה ביותר — לימוד פנימיות התורה, רזין דרזין, עד למטה מטה ביותר — לימוד אל"ף בי"ת, התחלת התורה; ועד"ז גם בנוגע לעזר הכלכלי, עזר גשמי — החל מלמעלה מעלה, בנוגע לפרנסה בהרחבה עבור אלו שאכילתם ושתייתם היא באופן ד"בכל דרכיך דעהו"³⁵, ועד לפשוט שבפשוטים שאוכל ושותה כדי להחיות את נפשו, ויש מקום לספק אם בירך ברכה ראשונה, ברכה אחרונה וכו' — להשתדל גם עבורו בנוגע לפרנסתו כפשוטה.

וכיון שכן, הרי מובנת השייכות של המאסר והגאולה גם למי ש"בשם ישראל יכונה".

ט. וזהו אחד הביאורים לכך שענין הנ"ל נתגלה דוקא בהתוועדות י"ב-י"ג תמוז, ולא בשאר התוועדויות — מצד הענין המיוחד שיש בי"ג-י"ג תמוז, שאינו בשאר הענינים:

ובהקדים בנוגע לשאר התוועדויות — דלכאורה, בשלמא בנוגע להתוועדות הקשורה עם זמן מתן-תורה, הרי זה ענין ששייך ללימוד התורה;

אבל לפנ"ז יש גם התוועדות של חג הפסח, שקשור עם היציאה מעבדות לחירות, ששייכת לכל אחד ואחת מאלו שהיו בארץ מצרים (ועד"ז בנוגע ל"זכר ליציאת מצרים" מידי שנה בשנה).

וכן בנוגע להתוועדות שהיתה לפנ"ז, בימי הפורים — שאז היתה גאולה מהגזירה שהיתה על כל בניי, "מנער ועד זקן טף ונשים"³⁶, כל מי שרק נקרא בשם "יהודי".

ואעפ"כ, בהתוועדויות הנ"ל לא נתגלה עדיין הפתגם האמור,

(34) לשון הכתוב — ויצא כח, כ.
 (35) משלי ג, ו.
 (36) אסתר ג, יג.